

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

11.11.2022

Иж-Бубый авылы

КАРАР

18

«2023-2025 елларга Татарстан Республикасы
Әгерже муниципаль районның Иж-Бубый
авыл жирлеге жирләрен куллану һәм саклау»
муниципаль программасын раслау турында

Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районның Иж-Бубый авыл жирлеге территориясендә жирләрне саклауны гамәлгә ашыру максатларында, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 179 статьясы, Россия Федерациясе Жир кодексының 11,13 статьясы нигезендә, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законга, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законына таянып, Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районның Иж-Бубый авыл жирлеге башкарма комитеты **карап бирә**:

1. 1 нче күшымта нигезендә «2023-2025 елларга Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районның Иж-Бубый авыл жирлеге жирләреннән файдалану һәм саклау» муниципаль программасын расларга.

2. Әлеге каарны Иж-Бубый авыл жирлегенең мәгълүмат стендында элеп халыкка житкерергә, “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре порталы составында Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районның рәсми сайтында урнаштырырга (<https://www.agryz.tatarstan.ru>) һәм Татарстан Республикасының хокукий мәгълүмат рәсми порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) бастырырга.

3. Әлеге каарның үтәлешен тикшереп торуны үз өстемә алам.

Житәкчесе

Р.Р. Вагапов

Татарстан Республикасы
Эгержे муниципаль районның
Иж-Бубый авыл жирлеге
башкарма комитетының
11.11.2022 № 18
каравы белән расланган

**«2023-2025 елларга Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль
районның Иж-Бубый авыл жирлеге жирләреннән файдалану
һәм саклау» муниципаль программы**

2022 ел

2023-2025 елларга Татарстан Республикасы Әгержे муниципаль районының Иж-Бубый авыл жирлеге территориясендә жирләрдән файдалану һәм аларны саклау буенча муниципаль программа паспорты

Программа әзерләү өчен нигез	РФ Жир кодексы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон
Заказ бирүче	Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының Иж-Бубый авыл жирлеге башкарма комитеты
Программаның төп эшләүчесе	Иж-Бубый авыл жирлеге башкарма комитеты
Программаның төп мəсəтəтى	Иж-Бубый авыл жирлеге жирләрен саклау һәм алардан нәтижәле файдалану чараларын гамәлгә ашыру
Программаның билгеләнеше	Иж-Бубый авыл жирлеге жирләрен саклау мәсьәләләрен хәл иту
Срок реализации Программы	2023-2025 еллар
Көтөлгөн нәтиҗәләр	Жирләрне саклау һәм алардан нәтижәле файдалану өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру, бозылган жирләрне торғызу, халыкның экологик иминлеген һәм аның тормыш сыйфатын арттыру
Программаны гамәлгә ашыруны тикшереп тору	Иж-Бубый авыл жирлеге башкарма комитеты, Иж-Бубый авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесе
Программаны гамәлгә ашыру механизмы	Жирләрне саклау һәм алардан нәтижәле файдалану буенча хужаларның һәм кулланучыларның эшчәнлеген координацияләү Иж-Бубый авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырыла. Программаны төгәлләштерү кирәк булган саен уздырыла
Финанслау чыганаклары	Программаны үтәү муниципаль берәмлек бюджеты акчалары һәм оешма чаралары исәбеннән башкарыла.
Финанслау күләме	Авыл жирлеге бюджеты: 2023 ел - 3000 сум 2024 ел – 3000 сум 2025 ел – 3000 сум

1. Муниципаль программының гамәлгә ашыруның тиешле даирәсендә ағымдағы халәттең характеристикасы һәм төп проблемалар

Жир - әйләнә-тирә мохиттең мәһим өлеше, андан файдалану башка барлық табигый объектлар: хайваннар, урманнар, үсемлекләр дөньясы, сулар, файдалы казылмалар һәм жир асты байлыкларының башка кыйммәтләре белән бәйләнгән. Жирдән файдаланмыйча һәм аны сакламыйча башка табигый ресурслардан файдалану мөмкин түгел. Жиргә карата хужасызлык шундуң килеп чыга яисә якын киләчәктә әйләнә-тирә мохиткә зыян китерә, жирнең өске катламын - туфракны, аның химик һәм радиоактив пычрануын жимерүгә генә түгел, бәлки бәтен табигый комплексның экологик начараюына да китерә.

«Әгержे муниципаль районның 2023 - 2025 елларга Иж-Бубый авыл жирлеге жирләрен қуллану һәм саклау» муниципаль программы (алга таба - Программа) икътисадны нығыту мәнфәгатьләрендә жир ресурсларыннан нәтижәле файдалану һәм аларга идарә итү буенча дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыруны тәэмин итә торган жирләрдән файдалануның һәм саклауның уңайлы шартларын булдыруга юнәлтелгән.

Жир фондының шактый күләмен төрле максатларда қуллану әйләнә-тирә мохит экосистемасының барлық звеноларының табигый бәтенлеген саклау буенча билгеле бер йөкләмәләр бирә. Табигатъә бар нәрсә дә үзара бәйләнгән. Шуңа күрә бер звеноның дөрес эшләвен бозу, урман булсынмы ул, хайваннар дөньясы, жир булсынмы, экосистеманың бәтенлеген бозуга һәм дисбаланска китерә.

Жирдән рациональ файдаланмау, аңа қуллану һәм хужасыз мөнәсәбәт үзе башкарған вазыйфаларны бозуга, табигать үзенчәлекләрен киметүгә китерә.

Жирләрне саклау жирдән нәтижәле файдалану тәэмин ителгәндә генә нәтижәле була ала.

Иж-Бубый авыл жирлегенең тотрыкли социаль-икътисадый үсеше һәм анда яшәүчеләрнең экологик яктан имин яшәү проблемалары хәзерге этапта коры жир һәм жирдән файдалану мәсьәләләрен хәл итү белән тыгыз бәйләнгән. Авыл жирлеге дәрәҗәсендә жирләрне саклауның һәм файдалануның жирле проблемаларын мөстәкыйль, өстәвенә, тулы, комплекслы һәм төпле рәвештә, бүгенге көндә яшәүче кешеләр генә түгел, киләчәк буыннар да хәл итәргә мөмкин.

Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районның Иж-Бубый авыл жирлеге территориясендә рөхсәтле шәхси файдаланудагы жир кишәрлекләре бар.

Авыл хужалыгы жирләренә караган авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр аеруча кыйммәтле санала.

Жирлек территориясендә пассажирлар үzlәренең мәдәни-техник торышы буенча нигездә чиста. Көтүлекләр шәхси хужалыклар тарафыннан файдаланыла.

Көтүлек азыгын қулланучыларның барысын да исәпкә алыш, табигый көтүлекләр көчле йөкләнеш кичерми. Жирлекнең барлық көтүлекләре диярлек яшеллек белән капланган.

Жирләрнең экологик торышы уртача яхшы, ләкин стихияле санкционмәгән чүплекләр, әйләнә-тирә бураларга тискәре йогынты ясый һәм экологик хәлне катлауландыра.

2. Муниципаль программаны гамәлгә ашыруның максатлары, бурычлары һәм максатчан күрсәткечләре, сроклары һәм этаплары

Жирлек территориясендә жирләрдән файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә муниципаль сәясәтнең төп принциплары түбәндәгеләрдән гыйбарәт: Иж-Бубый авыл жирлеге Башкарма комитеты эшчәнлегенең законлылығы һәм открыткалары, хисап тотучанлығы һәм контрольлеге, нәтиҗәлелеге.

муниципаль программаның максатлары түбәндәгеләрдән гыйбарәт: жирләрне пычратуны, ярлылануны, деградацияләүне, бозлануны, туфракны һәм туфракны юкка чыгаруны, жиргә һәм туфракка башка тискәре йогынтыны булдырымый калудан, шулай ук жирләрдән рациональ файдалануны тәэммин итүдән, шул исәптән авыл хужалығы билгеләнешендәге жирләрдә туфракның уңдырышлылығын торғызу һәм жирләрне яхшырту өчен жирләрдән рациональ файдалануны тәэммин итүдән гыйбарәт.

Куелган максатларга ирешү өчен түбәндәгә бурычларны хәл итү күздә то тыла:

- житештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү өлкәсендәгә эшчәнлекне оптимальләштерү;
- жирләрдән файдалануның һәм саклауның нәтиҗәлелеген күтәрү, жирләрдән нәтиҗәле файдалануны һәм аларны саклауны оештыруны тәэммин итү;
- яшел утыртмаларны саклау һәм торғызу;
- жирләрне инвентаризацияләү.

Жирләрне инвестицияләү жирләрне деградацияләүне, пычрануны, чүпләүне, жирләрне бозуны, хужалык эшчәнлегенең башка тискәре (заарлы) йогынтысын булдырмау, файдаланылмың торган, файдаланылмың торган яисә максатчан билгеләнештә файдаланылмың торган һәм жир кишәрлекләреннән рөхсәт ителгән файдалану, жирләрнең башка характеристикалары нигезендә файдаланылмың торган жирләрне ачыклау өчен уздырыла.

Әлеге программаны гамәлгә ашыру жирләрне тәртипкә салуга; яңа жир кишәрлекләрен әйләнешкә жәлеп итүгә; авыл жирлегенең инвестицион жәлеп итүчәнлеген күтәрүгә, шул рәвешчә, икътисадның үз урынын табуга, жирләрне нәтиҗәлерәк файдалануга һәм саклауга ярдәм итәчәк.

Программа чаralарын үтәү нәтиҗәсендә түбәндәгеләр тәэммин ителәчәк:

- 1) торак пунктларны төзекләндерү;
- 2) жирләрнең сыйфатлы характеристикаларын яхшырту;
- 3) жирләрдән нәтиҗәле файдалану.

2023-2025 еллар программасын гамәлгә ашыру срокы.

3. Муниципаль программаның төп чарапары исемлеге

Муниципаль программа кысаларында Татарстан Республикасы Эгерже муниципаль районы Иж-Бубый авыл жирлелеге территориясендә жирләрне саклау һәм куллану нәтиҗәлелеген арттыру буенча чарапар планлаштырылган.

Т/с	Чарапар атамасы	Финанслау чыганагының күрсәтеп финанслау (мен сүм)	Башкаручы	Башкару сроклары	Жаваплы затлар
1.	Ерганакларның өске ярын ныгыту	Оешмаларның, шәхси затларның, жирдән файдаланучыларның үз чарапары	Жирләрнең урнашу урыны буенча	Дайми	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар
2.	Гомуми тараған файдалы грунт карьеरларына инвентаризация үткәрү. Күрсәтелгән органныарны конкрет оешмаларга беркетү. Аларны рекультивацияләү проектларын эшләү.	-	Авыл жирлекенең башкарма комитеты	2023-2025	Башкарма комитет житәкчесе
3.	Карьерларны рекультивацияләү	Оештыруның, шәхси затларның, жирдән файдаланучыларның үз чарапары	Карьерлардан кулланучылар	Дайми	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар
4.	Хосусый буаларны, гидротехник корылмаларның башка су юлларын ачыклау һәм әлеге корылмаларны конкрет милекчеләрдә булын тикшерү	-	Авыл жирлекенең башкарма комитеты	2023-2025	Башкарма комитет житәкчесе
5.	Жир файдалануның чикләрен билгеләп, сзыякча корылмаларны, юллар челтәрен, чикләнгән файдалану жирләрен, сыйфатлы күрсәткечләрне билгеләп,	-	Авыл жирлекенең башкарма комитеты	2023-2025	Башкарма комитет житәкчесе

	күрсәтелгән жир мәгълүматларының бердәм банкын төзү һәм алыш бару				
6.	Иж-Бубый жирлегенең торак пунктлары территорияләрен төзекләндерү һәм яшелләндерү	Авыл жирлеге бюджеты: 2023 ел - 3000 сум 2024 ел – 3000 сум 2025 ел – 3000 сум	Авыл жирлегенең башкарма комитеты	Дайми	Башкарма комитет житәкчесе
7.	Авыл хужалығы жирләрен агачлар һәм куаклар, чүп үләннәре белән заарланудан яклау һәм зааралы организмнардан яклау чараларын үткәрү	жирдән файдаланучыларның үз чаралары	Жирләрнең урнашу урыны буенча	Дайми	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар
8.	Хужалык эшчәнлегенең башка тискәре (зааралы) төрләрен деградацияләүгә, пычратуга, чүпләүгә, бозуга дучар булган жирләрне яхшырту һәм торгызыу	жирдән файдаланучыларның үз чаралары	Жирләрнең урнашу урыны буенча	Дайми	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар